

اسلام در قاره ی آفریقا

نویسندگان

(پروفیسور داکتر) مدثر عبدالرحیم طیب

و (داکتر) تجانی عبدالقادر

مترجم : سیدہ نسترن پزشکی

انتشارات آزاد مہر

۱۳۹۴

فهرست مطالب

سخن مترجم ۲۹

پیش گفتار ۳۵

Error! Bookmark not defined. بخش نخست

Error! Bookmark not defined. فصل اول

Error! Bookmark not defined. دیدگاه های تحقیقی

شکل گیری آیین های سنتی ۳۹

عملکرد های آیین های سنتی ۴۵

آینده ی آیین های سنتی ۵۲

نگرش اروپا به آیین های سنتی ۵۹

نگرش آفریقایی معاصر ۶۱

نگرش اسلامی ۶۵

فصل ۲ ۸۱

نظریه های مقدماتی در باره ی روش تحقیق

اسلامی در قاره ی آفریقا ۸۱

بخش دو ۱۲۷

بررسی های کشوری و منطقه ای ۱۲۷

فصل ۱ ۱۳۱

تفسیر و سیاست در شمال قاره ی آفریقا (

۱۸۳۰-۱۹۳۲م) ۱۳۱

خوانشی از مفهوم و جنبش اسلامی معاصر در

شمال قاره ی آفریقا (۱۸۳۰-۱۹۳۲م) ۱۳۱

پیش گفتار ۱۳۲

۱-تفسیر و سیاست ۱۳۷

معنای تفسیر چیست ؟ ۱۳۷

۲- انحطاط درونی و ابتکار عمل های نهضت

۱۵۳

جمعیت عروه الوثقی ۱۷۹

۳- الجزایر: عقب ماندگی داخلی و مقاومت

بی فایده ۲۰۷

۴- تفسیر (قرآن) و سازماندهی به عنوان بنیان

نهضت ۲۳۲

۵- تفسیر ابن بادیس _ نمونه ها و تفسیر ۲۶۰

سخن پایانی ۲۹۶

فصل ۲ ۳۰۵

اسلام سیاسی در الجزایر ۳۰۵

دکتر حسن سید سلیمان ۳۰۵

پیش گفتار ۳۰۶

ورود اسلام و گسترش آن ۳۱۴

مرحله ی نخست: ۳۱۴

تاثیر فرقه های اسلامی و سرزمین های خوارج

۳۳۵

مرحله ی دوم ۳۴۹

اسلام و مقاومت در برابر استعمار: ۳۴۹

جنبش امیر عبدالقادر ۳۵۳

تاثیر سلفی اصلاح طلب ۳۵۹

جمعیت علمای مسلمین الجزایر: ۳۶۷

نقش اسلام در انقلاب الجزایر: ۳۷۸

مرحله‌ی سوم _ پس از استقلال ۳۹۲

نقش اسلام در دو حکومت بن بلا و بومدین

: ۳۹۲

مرحله چهارم - شاذلی بن جدید ۴۰۷

و جبهه‌ی اسلامی برای نجات دولت شاذلی

بن جدید و حوادث ۱۹۸۸م : ۴۰۷

جبهه‌ی اسلامی برای نجات ۴۱۳

سخن پایانی : ۴۲۶

فصل ۳ ۴۳۵

موضوعگیری خلافت ۴۳۵

سو کو تو در باره ی استعمار بریتانیایی نصرانی

۴۳۵

نبرد نصرانی بریتانیا و غروب خورشید خلافت

۴۴۲

پس زمینه ی تاریخی : ۴۴۲

چکیده ی محتویات تالیفات سه گانه ۴۶۱

۱- نامه ی قاضی ۴۶۱

۲- نامه ی وزیر ۴۶۹

۳- کتاب ابوبکر بن قاضی احمد سعد ۴۷۶

خوانشی تازه از رخدادهای بر اساس کتاب

های سه گانه ۵۰۲

سخن پایانی ۵۳۶

فصل ۴ ۵۴۳

فرمانروایان و دانشمندان دینی در مهدویت :

تجربه ی حسین زهرا ۵۴۳

نویسنده : دکتر محمد ابراهیم ابو سلیم ۵۴۳

فصل ۵ ۵۷۹

شکل گیری جنبش اسلامی معاصر در سودان

۵۷۹

۱۹۴۶-۱۹۵۶ ۵۷۹

مقدمه ۵۸۰

آغاز جنبش ۵۹۶

مرحله ی تعیین کننده ۵۹۹

پیوند با اخوان المسلمین ۶۱۵

افق های کنگره ۶۴۵

نشست عید ۶۵۴

فعالیت فرهنگی، تربیتی و سیاسی : ۶۶۵

قانون اساسی اسلامی ۶۹۴

منابع و مآخذ ۷۲۳

پیش گفتار ۷۳۱

ملک قس _ پرستر جان (Prester John)

(۷۳۶

ناوگان صلیبی برای نبرد به سواحل حجاز

و سودان می رود ۷۵۰

فصل ۷ ۷۶۷

اسلام و آغاز مقاومت میهنی در بین مردم سومالی

۷۶۷

در کنیا ۱۹۰۰-۱۹۳۰ ۷۶۷

نویسنده : دکتر محاسن عبدالقادر حاج صافی

۷۶۷

پایان سخن: ۸۲۲

فصل ۸ ۸۲۶

جنبش های انقلابی در اتیوپی ۸۲۶

و ۸۲۶

آینده ی شاخ آفریقا ۸۲۶

اثر دکتر حسن مکی محمد احمد ۸۲۶

۱- پیشینه ی تاریخی ۸۲۷

۲- از هیلاسلاسی تا منچستو هلامیریام ۸۴۹

۳- نخبگان دو جنبش اریتره و تجراییی در

شرایط انقلاب اتیوپی ۸۶۶

۴- سیاست های منچستو در برابر سودان ۸۷۵

۵- جنبش مردمی دموکراتیک اتیوپی

۹۰۴EPOM

بحران گرایش در پیام جنبش های مقاومت و

انقلابی ۹۰۸

۶- جنبش اریتره پایه و اساس جنبش انقلابی

معاصر در شاخ آفریقا ۹۲۴

۷- ظهور رژیم نجات یا رهایی و پیروزی

جنبش انقلابی در شاخ آفریقا ۹۸۴

۸- ایالات متحده و انقلاب در شاخ آفریقا

۹۹۰

۹- کنفرانس صلح و تحول دموکراتیک (

مردمسالارانه) ۱۰۱۲

۱۰- اتیوپی جدید و تاثیرات قدرت های بیگانه

۱۰۸۶

۱۱- مشاوره های کنفرانس صلح و تغییر

دموکراتیک و موضوعات آن ۱۰۹۴

۱۲- مسلمانان اتیوپی در رژیم تازه ۱۱۱۶

۱۳- آینده ی شاخ آفریقا ۱۱۳۳

فصل ۹ ۱۱۴۶

جنبش اسلام در زیمبابوه نویسنده دکتر محمود

عبدالرحمان شیخ ۱۱۴۶

پیش گفتار ۱۱۴۷

ریشه ی تاریخی اسلام در زیمبابوه ۱۱۵۴

دعوت اسلامی در میان میهن پرستان قاره ی

آفریقا ۱۱۸۶

اقلیت های مهاجر مسلمان زیمبابوه ۱۱۹۹

اقدامات اسلامی در زیمبابوه ۱۲۱۱

بخش سوم ۱۲۳۳

چشم انداز آینده ۱۲۳۳

روش تحقیق طرح و برنامه ی مسیحی سازی

۱۲۵۱

روش های دستیابی به طرح و برنامه ۱۲۵۶

پایه گذاری طرح و برنامه ی مسیحی سازی

۱۲۶۰

روش های به انجام رساندن طرح و برنامه

۱۳۰۶

مسیحی سازی در سودان ۱۳۱۱

سخن پایانی ۱۳۲۰

فصل دوم ۱۳۲۵

دلواپسی ها پیرامون آینده ی اسلام در قاره ی

آفریقا ۱۳۲۵

فصل ۳ ۱۳۵۸

اسلام در قاره ی آفریقا ۱۳۵۸

پیش گفتار ۱۳۵۹

چالش هایی که اسلام و مسلمانان در قاره ی

آفریقا با آن روبرو هستند ۱۳۷۳

بخش ۴ ۱۴۷۰

جمعیت اندیشه و فرهنگ اسلامی ۱۴۷۰

نخستین کنگره ی بین المللی در باره ی اسلام در

قاره ی آفریقا ۱۴۷۰

برنامه ی کنگره ۱۴۷۰

بیانیه ی پایانی ۱۴۷۰

بخش ۵ ۱۵۰۰

گزیده ای راجع به سخنوران شرکت کننده در

کنگره ۱۵۰۰

۱- نقاط تحول تاریخی در باستان شناسی اسلامی

شرق سودان ۱۵۱۰

نویسنده: پروفیسور احمد. م. علی حاکم ۱۵۱۰

۲- جنبش جوانان مسلمان در آفریقای جنوبی

جنبشی اسلامی در یک اقلیت مسلمان ۱۵۱۰

اثر دکتر عبدالقادر الطیب ۱۵۱۰

بندرگاه های شاخ آفریقا ۱۵۱۵

ساختار ساختمان سازی باستانی ۱۵۲۹

برج های دریای سرخ ۱۵۴۶

جنبش جوانان مسلمان در آفریقای جنوبی :

۱۵۵۷

جنبشی اسلامی در بین یک اقلیت مسلمان ۱۵۵۷

نویسنده دکتر عبدالقادر الطیب ۱۵۵۷

۲- مسلمانان در آفریقای جنوبی ۱۵۶۵

۳- زنده کردن اسلام در آفریقای جنوبی

۱۵۸۹

۴- چالش اسلام گرایی ۱۶۰۵

۵- جنبش جوانان مسلمان ۱۶۱۷

برخی از گرایش های اخیر در مجتمع

مسلمان ۱۶۷۳

بخش ۸ ۱۶۷۷

پی نوشت مربوط به مبحث اخوان المسلمین از

سیده نسترن پزشکی (مترجم) ۱۶۷۷

جماعت اندیشه و فرهنگ اسلامی

(در خارطوم) برای ادای وظیفه ای که در

انجام تحقیق در مسائل فکری مورد اهتمام

مسلمانان در عصر حاضر بر خود لازم می دانست

و به سبب روبرو شدن با قیام جامعه‌ی مسلمان و

در بزرگداشت دهمین عید از قیام و به پاخیزی و

شکل گیری خود، برای برگزاری یک نشست

جهانی فراخوان داد و هم، با توجه به نیازهای

این مرحله‌ی آبستن حوادث از دوره‌های تاریخ

سودان و قاره‌ی افریقا، بلکه کل جهان اسلام

باعث شد این نشست را به موضوع بسیار مهمی
در نوع خود اختصاص دهد که همانا
موضوع "اسلام در قاره ی آفریقا" بود.

در باره ی اهمیت این موضوع در نوع
خود، نزد مسلمانان و غیر مسلمانان از ساکنان
قاره ی مادر و نیز نزد متولدان با تبار و ریشه ی
آفریقایی از مهاجران نیمه ی غربی کره ی زمین
و بویژه در ایالات متحده ی امریکا و جزائر هند
غربی، این امر نیازی به علت یابی ندارد یا محتاج
دلیل آوردن نیست: چون این موضوع محور
اصلی در قضیه ی وابستگی و هویت می باشد.

همچنین، عمیق ترین ارتباط را با بسیاری از موضوعات سرنوشت ساز دیگر به هم پیوند می دهد و در صدر آن ها مسئله ی توسعه ی اقتصادی و اجتماعی و شیوه های تعامل و رفتار میان گروه ها و تیره های گوناگون بشری است. ولی، علاوه بر آن چه رفت، در مورد آن - چه به بعد جهانی قضیه مربوط می شود، می توان به دو مسئله مختصرا اشاره نمود:

نخست آنکه: امروزه و از زمان فروپاشی کمونیزم جهانی در اواخر دهه ی گذشته و سرآغاز دهه ی نود (میلادی) جهان شاهد هجوم

تازه ای بر قاره ی آفریقا و البته بر کل جهان سوم
است و این حمله در چهارچوب چیزی دور می
زند که به **نظم نوین جهانی** معروف است.

بدین ترتیب، جماعت اندیشه و فرهنگ اسلامی
اقدام به برگزاری شماری از فراخوان ها و

نشست های جهانی نمود که نخستین آن (۱۴۰۳

ه.ق - ۱۹۸۲ م) به نگاهی به مسئله ی (اسلام در

سودان) اختصاص یافت. از آن زمان تاکنون،

توجهات به برگزاری کنفرانس مشابهی در باره

ی (اسلام در آفریقا) جلب شده است. ولی تا

سال ۱۹۸۵ م بدون تحقق امری در مسائل

مختلف گذشت تا در آن سال بر تشکیل نشست
که مدت ها انتظارش می رفت در نیجریه اتفاق
نظر شد و با همکاری برخی از برادران محقق در
آن جا و نیز به اتفاق **مجلس اسلامی اروپا** در
لندن بر پا گردید.

اما پیامدهای گوناگونی بدون برگزاری کنفرانس
به شکلی که بر آن در اصل اتفاق نظر شده بود
جای آن را گرفت. باعث تسلی خاطر مان بود
که دیداری اسلامی و مردمی چنین عظیم به
همین عنوان در آنجا برگزار می شد و مرکزی
دائمی برای بررسی های اسلامی در قاره ی

آفریقا هسته‌ی خود را در این کشور مهم و برادر
قرار می‌دهد.

آنگاه، ایام از پی هم در آمدند تا جشن دهم از
خیزش جماعت فرا رسید. پس، قرار شد به همین
مناسبت با برگزاری نشستی که از همان زمان در
تدارکش بودیم آن را جشن بگیریم.

برای جماعت مایه‌ی سرور و شادی بود
که به دعوت ما برای همکاری و مشارکت در آن
کنفرانس مهم نخبگان برگزیده از بین محققان و
اندیشمندان و از دست اندرکاران امور و
کارشناسان پژوهش اوضاع گذشته و موقعیت

کنونی آفریقا از گوشه گوشه ی مختلف قاره ی
مادر از درون و بیرون سودان پاسخ مثبت دادند.

نیز، خوشنود هستم ، چون در آن روز و

بعد از آن در برگزاری نشست عمومی ۱۹۹۲م

این مجموعه برگزیده از تحقیقاتی که در

کنفرانس ارائه شد انتشار یافت. تشکر خالصانه

ی خویش و نهایت سپاس خود را به تمامی

کسانی که در برگزاری کنفرانس همکاری داشته

اند و نیز برادر ارجمند استاد **محمد عدنان**

سالم و دارلفکر عامره (مرکز اندیشه ی عامره

) تقدیم نمایم که کار انتشار را که قبلا مشکل

بود آسان کردند . از خداوند می خواهیم به همه
ی آن ها پاداش نیکو ارزانی نماید و این کار را
بی شائبه برای خود بداند و برای بندگان او مفید
بگرداند و نزد او پذیرفته باشد.

بیروت - ۲۷ ذی القعدة

۵۱۴۱۹ ق.

مارس یا آذار ۱۹۹۹ م

پروفسور

دکتر عبدالرحیم طیب

سخن مترجم

کتابی را از نمایشگاه بین المللی کتاب

جمهوری اسلامی ایران از یکی از غرفه های

کتاب عربی تهیه نمودم. پیشتر احساس می کردم

با وجود نفوذ زبان عربی به سرزمین ایران و به

زبان فارسی، ما آشنایی کافی با فرهنگ

همسایگان عرب خود نداریم و گرچه نزدیکتر

شده ایم اما ژرف تر که می نگریستم حس می

کردم این آشنایی در عصر پیشین منحصر به

ترجمه ی آثار دینی و مذهبی اسلامی و صرفا به

دست علمای دین رخ داده، لذا به فرهنگ دینی

منحصر شده است و اکثر مترجمین معاصر و یا

هم نسل با ما به زبان‌های غربی مسلط بوده و کمتر تمایلی به ترجمه‌های مستقیم از عربی به فارسی در موضوعات دیگر داشته‌اند. اکنون، به مطالعه‌ی کتب موضوعی دیگر مانند داستان‌های ملل عرب، فرهنگ، زبان و تاریخ آن‌ها از **منظر نظر خودشان** مانند کتاب حاضر که در باره‌ی تاریخ سیاسی - مذهبی قاره‌ی آفریقاست، می‌پردازم. امید که توانایی و فرصت ترجمه - های دیگر هم بدست دهد و برای پژوهشگران دیگر هم سرچشمه‌ی الهامی جهت شناسایی همسایگان عرب، مسائل تاریخی، مذهبی، قومی و زبانی مربوط به آن‌ها گردد. کتاب حاضر

برگردان الاسلام فی آفریقیه اثر پروفیسور

دکتر مدثر عبدالرحیم طیب و دکتر

تجانی عبدالقادر است که مجموعه گفتارهایی

مربوط به تاریخ و تحولات قاره ی سیاه یعنی

آفریقا است که فرصت خوبی جهت آشنایی با

تاریخ و جغرافیا و مسائل فرهنگی و تاریخی

برخی از کشورهای مهم این قاره را بدست می

دهد.

نقش استعمار، به خصوص انگلیس از

قرن‌ها پیش در میان اعراب، ایران، آفریقاییان و

خاورمیانه کاملاً بارز است و سیاست های

مزورانه ی کاشانه بر هم زن استعمار گر پیر، در
چند قرن گذشته نشان می دهد که گاه حتی
مذهب نیز ابزار غارت گران بوده تا آنچه می
خواهند بربایند و ملت ها را به جان هم بیفکنند.
مزیت این کتاب این است که توسط قشر
تحصیل کرده ی مذهبی و عرب نگاشته شده و
دیدگاه های اجتماعی، تاریخی و سیاسی آنها
را در دنیای معاصر نمایان می سازد. به ضرورت،
در جایی که توضیحی مناسب دیده شده به
صورت پی نوشت در زیر بیان گردیده است.

سیده

نسترن پزشکی _ تهران

فروردین ۱۳۹۳ ه.ش - مارس ۲۰۱۴ میلادی

بخش نخست

دیدگاه های تحقیقی

۱_ ادیان سنتی در قاره ی آفریقا: پیش نویس

نگرش اسلامی دکتر عبد الطیف محمد بونی

۲_ نظرات مقدماتی در باره ی روش تحقیق

اسلام در آفریقا دکتر ادریس سالم حسن

پیش‌گفتار

تغییرات اقتصادی، سیاسی و اجتماعی امروزه بسیار بهره‌مند از توجه و بررسی‌های دانشگاهی شده‌اند. ولی با وجود اهمیت این قضیه در تحریک و دینامیک جوامع افریقایی، می‌بینیم که کوشش در جهت علوم دینی در مرتبه‌ای پایین‌تر قرار دارد. شاید این امر به دشواری هزینه‌های آکادمیک وضعیت علوم دینی بر می‌گردد. علوم دینی در شمار کدامیک از علوم انسانی متداول قرار می‌گیرند؟ در علوم اجتماعی یا سیاسی، تاریخ یا الهیات؟ آیا تعلیمات درسی دینی در افریقا امروزه متأثر از علوم اجتماعی، تاریخ و

علوم سیاسی است؟ گردآوری نوشته های
مربوط به دین در این نمونه علوم در آغاز راه
خود بسیار اندک است و این مسئله در شاخه ی
مستقلی از شاخه های معرفت که آن را می توان
علم ادیان افریقایی یا به هر نام دیگر خواند
تبلور می یابد.

این از جنبه ی عمومی قضیه است. اما
راجع به آن چه به محققان مسلمان مرتبط است
اهتمام آنان به علوم دینی در آفریقا واقعا اندک
است. در بیشتر موارد، تلاش های ایشان
پیرامون تاریخ اسلام در آفریقا متمرکز می شود.

اندکی از آن به واقعیت اسلام و آینده‌ی آن در
آفریقا می‌پردازد. با این تلاش بواقع اندک در
برابر برخی از چالش‌های مبلغان غربی در
شرایط سنتی قاره‌ی آفریقا از جمله ادیان، این
اهتمام چنان ناچیز است که نمی‌توان برای آن
توجه و تلاشی از سوی محققان مسلمان قائل شد.
مقاله حاضر تلاشی فروتنانه در این راه است تا
اهمیت ادیان سنتی و نقشی را که در زندگی قاره
ی آفریقای معاصر بازی می‌کنند گوشزد نماید.
فرد محقق در حوزه‌ی ادیان باید در ابتدا
به تحصیل چیزی بپردازد که از آن به آیین‌های

سنتی تعبیر می شود و این امر به دلایل چندی است. از نظر جنبه ی تسلسل تاریخی می بینید از زمانی که انسان در این قاره پیدا شده است این مسئله در آفریقا اولویت دارد. همانگونه که بسیاری از ظواهر اجتماعی در آفریقا امروزه مگر با رجوع به این آیین های سنتی قابل فهم نیستند. چون که جمعی از ساکنان قاره ی آفریقا وجود دارند (البته اندک هم نیستند) که هنوز هم به این ادیان تمسک می جویند و به ادیان دیگر گرایش پیدا نکرده اند. برای مثال، در جنوب سودان نسبت افراد معتقد به ادیان سنتی به ۶۵ درصد می رسد.

شکل گیری آیین های سنتی

تحقیقات پژوهشگران ادیان در شکل

گیری این آیین ها نشان می دهد که :

نخستین آیین ها از کره ی زمین و گروه

مردمی که بر روی آن زندگی می کنند

سرچشمه می گیرند. فرد آفریقایی با طبیعت

رابطه دارد و در هماهنگی با آسمان و زمین و

گیاهان و جانوران^۱ آن می زید. چنین فضایی را

در این ادیان در گرامی داشت مظاهر طبیعی

گوناگون مانند خورشید، تندر، رعد و برق،

Christian and Muslim in Africa.Princeton

^۱ Nole Q .King.University Press.P.۱۰۱.

سیارات و تقدیس ارواح گذشتگان و اعتقاد به وجود **کائن** (وجود) برتر پنهانی که با پرستش مجسمه ها و اشکال و حیوانات (**توتم ها**) باید به او تقرب جست می توان متبلور یافت.^۱

اما دومین آیین به ادیان سنتی چنین می نگرد که دین سنتی چیزی نیست مگر دنباله و امتداد ادیان آسمانی و برای این امر شواهدی چند بر تایید نظر خود نیز می آورد.

^۱.parrinder.E.G.African Traditional Religions.Sheldon Press .London.۱۹۸۱.

از آن جمله تمامی ادیان سنتی به وجود کائن
(وجود) برتری که وی بر هستی حاکم است و
این که میان او و آن وجود برتر علاوه بر عناصر
دیگر واسطه‌هایی نیز هست باور دارند.

برای نمونه، قبیله‌های **میرو** در **کنیا** بر این
باورند که خداوند آن‌ها را در زمان‌های سخت
و ویرانگر توسط یک رهبر دینی که به آن
"موجیه" می‌گویند به سرزمینی که امروز در
آن هستند هدایت کرده است. (می‌توان این
داستان را به قصه‌ی موسی پیامبر خدا و خارج
شدن وی از مصر مرتبط دانست).

از نظر قبایل (جالا) در اتیوپی خداوند یک -
بار از آسمان به زمین آمده و با نوع بشر به سخن
پرداخته است. همین طور، قبایل **کیکویو** " در
کنیا بر این باورند که خداوند از آسمان بر کوه
کنیا و چهار کوه دیگر تجلی نموده است. (این
قصه ما را به یاد داستان سید و سرور ما **ابراهیم**
کلیم الله می اندازد).

اقزام یا همان کوتوله ها هم فرآورده های
تازه و صید را به قربانی نزد خدا می بردند)
یاد آور داستان سید ما **اسماعیل**).

قبایل **چابا** در **تانزانیا** می گویند خداوند از کرده ی بشر به خشم آمد پس به غیر از اندکی، بقیه را هلاک نمود (یادآور کشتی نوح).

قبیله های **بامبوت** و **میرو** معتقدند خداوند خوردن از درخت معینی را بر انسان حرام کرد اما انسان از فرمان پروردگار خویش سرپیچی نمود و از آن خورد و جاودانگی اش به پایان رسید و مرگ را به زمین آورد و خداوند خود را از انسان پوشیده داشت. (یادآور قصه ی سرور ما **آدم** و درخت ممنوعه).

قبیله های ندایلی و شونا هم در زیمبابوه

ایده ی تثلیث (پدر، پسر و روح القدس) را دارند.

همچنین، همه ی آیین های سنتی به وجود

زندگی پس از مرگ در جهان دیگر باور دارند.^۱

ما مسلمان هستیم و شایسته است این باور اخیر

را بیهوده رد نکنیم چون ما ایمان کامل داریم به

این که باور توحیدی با سرورمان آدم شروع شده

^۱ جک مندلسون الله رب و جو جو ادیان آفریقای معاصر -

ترجمه ی اسعد محمد ابراهیم - کتابسرای قاهره - بدون

تاریخ - ص ۸-۹

است. پس، بنا براین، موجودیت انسان بر وجود دین آسمانی تقدم ندارد.

علاوه بر این، قاره ی آفریقا دنباله و امتداد جغرافیایی گروه مردمان خاورمیانه است که مهبط و محل فرود آمدن سه دین توحیدی ([یکتاپرستی] منظور یهودیت، مسیحیت و اسلام. -م) می باشد.

عملکرد های آیین های سنتی

مکتب عملکرد گرا (کارکرد گرا) به رهبری مالینوفسکی (Malinowski) دین را آن چیزی می داند که انسان را قادر می سازد از راه

مهارت ها و دانش هایش خود به تنهایی امور را
به انجام رساند. برای کسانی هم که باید در موارد
مجهول در دین کار نمایند روشنگری می کند.

اما، **دورکیم** (Durkheim) معتقد است

هدف دین در هم آمیختن و یکپارچگی جامعه
است..... چکیده ی نظر مکتب عملکرد گرا آن

است که این ادیان هستند که به مومنان خود

تفسیری برای پدیده های هستی می بخشند و

رابطه ی او را با خویشتن و دیگران و

ظواهر (پدیده های) محیطی که به او احاطه دارد

از جمله اموری که برایش نا آشنا و مجهولند معین
می نماید.^۱

بر این اساس، اگر به این آیین های سنتی قاره
ی آفریقا از جنبه ی عملکرد اجتماعی آنها و
تاثیرشان بر مومنین در زندگی روزمره ی ایشان
نظری بیفکنیم، می توانیم بگوییم، به راستی این
ادیان به جوامع آفریقایی نظام اخلاقی می بخشند
که بر رابطه ی انسان با دیگران و نیز رابطه اش با
جهان پیرامون او و بنیان های فکری چون
کرامت انسانی و کمک به دیگران و حل و فصل

^۱. International Encyclopedia of Social
Sciences. New York .۱۹۶۸

کشمکش ها حاکم می شود. همان گونه که این
آیین ها در تمامی جنبه های زندگی در نظر
پیروان خود نفوذ دارند و از جنبه ی روح
اجتماعی ممتاز می شوند و انسان را جز وابسته به
جماعت نمی بینند و به وسیله ی این آیین ها به
اجتماع تمسک می جویند. هر دین سنتی دارای
تعدادی گروه و دسته ی ویژه هست که بر
اجرای آن دین اشراف دارند و بر محافظت از آن
مشغولند. یا این که: هر دینی دارای مکان ها، پرده
داری یا تولیت و امور مقدس و حرام و نباید های
خود می باشد.^۱

^۱.Parrinder.On.Cit.P۱۴۷

نقش ادیان سنتی به حوزه های عبادی و
اجتماعی محدود نمی شود بلکه این آیین ها
نقش تعیین کننده ای در حوزه های سیاسی
آفریقا بازی می کنند. در هنگام ایفای نقش
تکاملی خود کشور های آفریقایی مثل سرزمین
(الموسی) در بورکینا فاسو و یا آشانتی در
غنا و نیز سرزمین **داهومی** در خیزش هایشان به
آن ها استناد می نمایند .

به همین ترتیب، ادیان سنتی نقشی در مقاومت
کشور های مستعمره ایفا کرده اند. انقلاب
زوسا (هوسا یا خوزا XHOSA) در ۱۸۵۷